

Усе життя тебе вчили уникати безладу: намагайся все контролювати, малюй, не виходячи за лінії, роби все ідеально та в жодному разі не торкайся брудних речей...

Ця книжка пропонує робити все навпаки. Нехай вона перетвориться на твою персональну ігрову кімнату. Те місце, де можна почуватися вільним, смітити, забруднювати все навколо, робити те, чого в реальному житті не можна. Настав час безладу!

Пам'ятай лише три правила:

1. Не намагайся створити щось красиве.
2. Не розмірковуй забагато («невірного» не існує).
3. Продовжуй за будь-яких умов.

www.bookclub.ua

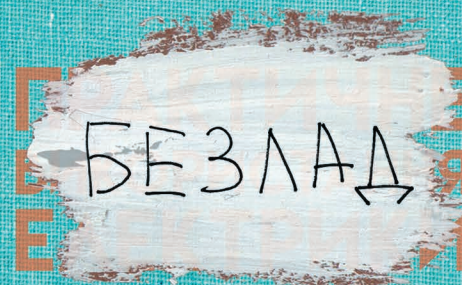
ISBN 978-617-12-0177-4

9 786171 201774

КЕРІ СМІТ

БЕЗЛАД

ПОЛОННИЙ
ПОСІБНИК
~~ДО~~
~~ЩОДЕННИХ СЕРВІСІВ~~

З ПОМИЛОК
І НЕГАРАЗДІВ

КЕРІ СМІТ

АВТОР ЗНИЩ ЦЕЙ ЩОДЕННИК

БЕЗЛАД

ГОЛОВНИЙ
ПОСІБНИК
З ПОМИЛОК
І НЕГАРАЗДІВ

Кері Сміт

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 686.8
ББК я92
С50

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:

Smith K. Mess: The Manual of Accidents and Mistakes /
Keri Smith. — New York : Perigee Book,
Penguin group (USA) Inc., 2010. — 224 p.

Дизайнер обкладинки *Юлія Сорудейкіна*

Видання для організації дозвілля

СМІТ Кері

Безлад. Головний посібник з помилок і негараздів

Головний редактор *С. С. Скляр*
Керівник проекту *В. В. Столяренко*
Завідувач редакції *К. В. Новак*
Відповідальний за випуск *О. М. Пікалова*
Редактор *О. М. Журенко*
Художній редактор *Ю. О. Сорудейкіна*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*

Підписано до друку 15.12.2015.
Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Bookman Old Style». Ум. друк. арк. 11,76.
Наклад 15000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів
у друкарні «Фактор-Друк»
61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51. Тел.: + 3 8 057 717 53 57

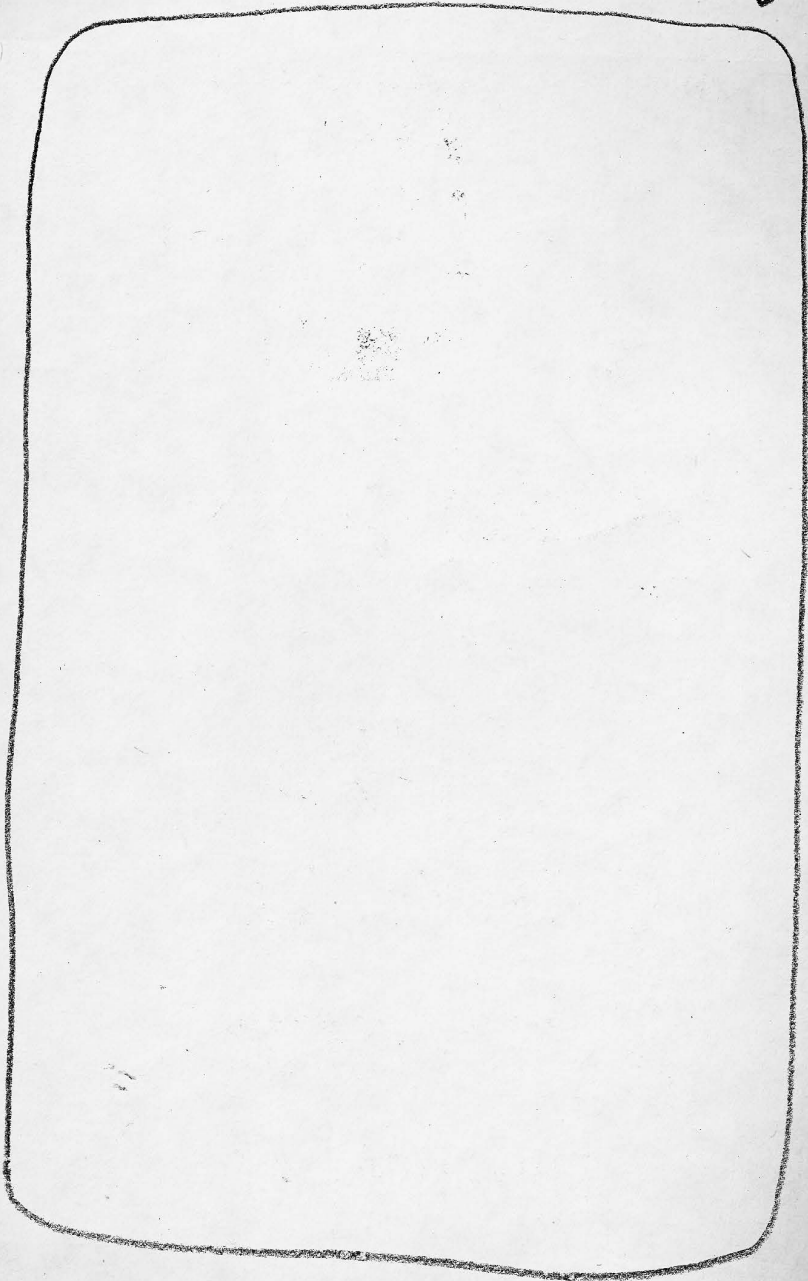
ISBN 978-617-12-0177-4 (укр.)
ISBN 978-0-399-53600-7 (англ.)

© Keri Smith, 2010
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2016
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2016

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ:

НЕ НАМАГАЙСЯ ЗРОБИТИ
ЩОСЬ ПРЕКРАСНЕ.
НЕ ЖБУРЛЯЙ ЦЮ КНИЖКУ,
ЯКЩО ТОБІ НЕ СПО-
РОБАЛАСЬ СТОРІНКА, ЯКУ
ТИ ЩОЙНО СТВОРИВ.
НЕ УНИКАЙ ТРУДНОЦІВ.
НЕ ПЕРЕЙМАЙСЯ ЧЕРЕЗ
НЕРОЗБІРЛИВІСТЬ СВОГО
ПОЧЕРКУ. РОЗВАЖАЙСЯ.
ЗАБРУДНИСЬ. СПРОБУЙ ЩОСЬ
НОВЕ. НЕ РУМАЙ ЗАБАГАТО.
(ЦЕ ЗАВЖДИ ДОПОМАГАЄ
ЗВІЛЬНИТИ РОЗУМ.)

НАПИШИ СВІЙ ВЛАСНИЙ ВСТУП

+

Зауваження. Ти можеш читати наступні вісім сторінок передмови або пропустити все та написати свій варіант на сторінці зліва. Також, за бажанням, можеш перейти одразу до виконання вправ.

ПЕРЕДМОВА

Кілька років тому я познайомилась із творчістю Баса Жана Адера, художника з Нідерландів, і була просто зачарована. Першою я побачила його відеороботу «Перер-ване падіння», що зображувала чоловіка, який невпевнено звисає з гілки височенного дерева на руках, розхитуючись при цьому вперед і назад над невеличким струмком. Спостерігаючи за тим, як гілка гойдається та підскакує, я очікувала неминучого. Не-зважаючи на напруження, я впіймала себе на тому, що постійно посміхаюсь і нестримно регочу. І ось це трапилось. Чоловік падає вниз, занурюючись у струмок, і відповзає на берег. Все дійство тривало лише одну хвилину 44 секунди.

Адер часто мав справу з таким явищем, як гравітація, — різноманітними методами падіння чи кидання речей. Це здається абсолютно сміховинним, але саме це мені і подобається. Це повний абсурд, неймовірно просто і в той же час цілком серйозно.

У фільмі є інтерв'ю старого голландського матроса, який дуже добре підсумовує роботу Адера. Він розповідає про процес імпровізації «взагалі», але висновок, який я зробила, полягає у тому, що сенс «стрибка» Адера не у власне падінні, а в тій самій миті, що триває лише 1/10 секунди, коли він приймає рішення відпустити все. Це і є момент переходу, коли ти залишаєш все знайоме позаду й стрибаєш у невідоме.

Як імпровізатори, художники чи експериментатори, ми намагаємось відтворити той момент, коли ти залишаєш все, що було в минулому, і поринаєш у невідоме. Тому що ми вже робили це раніше і нам хочеться переживати ці моменти знову й знову, відчуваючи ту спокусливу свободу запаморочення, змішаного зі страхом. На мить тобі здається, що ти справді робиш щось

надзвичайне, що має цінність; живеш на межі чогось невимовно величного, що досі не має назви. Це свого роду відкриття (з усією вразливістю, що супроводжує це відчуття).

Всім нам знайоме відчуття падіння. Та чи багато з нас експериментувало з гравітацією як з середовищем? Коли ми падаємо чи ламаємо речі, ми робимо це випадково, чи не так? Але що це за відчуття, коли ти втрачаєш рівновагу навмисно?

Визначення слів «помилка» чи «випадковість» (у контексті цієї книжки): *Надзвичайні події чи явища, через які творець не має цілковитого контролю над наслідками (кінцевим результатом), що призводять до висновків, які творець не в змозі передбачити. Ми могли б також називати їх «експериментами».*

У ході роботи над цією книжкою я збагнула, що насправді, коли я говорю про «помилки», я маю на увазі імпровізацію. Процес імпровізації виводить нас з рівноваги на деякий час, створюючи ситуацію, де ми маємо приймати рішення негайно і без зволікань. Миттєве прийняття рішень спонукає нас прийняти все, що трапилось, і рухатись далі, працювати з тим, що є. Водночас це також змушує нас вирушати в такі місця, куди б ми за інших умов не пішли. Власне, це і є метою пропонованої книжки — потрапити в певні ситуації, де ти маєш обмежений контроль, наважитися зробити крок до території, до якої ти б ніколи не вирушив, і дістати можливість створити щось абсолютно нове, що відрізняється від того, що ти робив раніше.

ДЕРЕК БЕЙЛІ ПРО ІМПРОВІЗАЦІЮ:

«БАГАТО ІМПРОВІЗАТОРІВ ВВАЖАЮТЬ ІМПРОВІЗАЦІЮ ДУЖЕ КОРИСНОЮ. Я ГАДАЮ, ЩО САМЕ ЗАВДЯКИ ЇЇ МОЖЛИВОСТЯМ. ЗАВДЯКИ РЕЧАМ, ЯКІ МОЖУТЬ ТРАПІТИСЬ, АЛЕ ТРАПЛЯЮТЬСЯ ДУЖЕ РІДКО. ОДНА З ТАКИХ РЕЧЕЙ – ЦЕ ВИХІД ЗА МЕЖІ СВОГО ЗВИЧНОГО СТАНУ. ТРАПЛЯЄТЬСЯ ЩОСЬ ТАКЕ, ЩО ВИВОДИТЬ ТЕБЕ З РІВНОВАГИ НАСТІЛЬКИ, ЩО ПЕВНОЇ МИТІ, ЯКА МОЖЕ ТРИВАТИ СЕКУНДУ ЧИ ДВІ, ТВОЇ РЕАКЦІЇ ТА ВІДПОВІДІ ВИЯВЛЯЮТЬСЯ НЕ ТАКИМИ, ЯКИМИ МОГЛИ Б БУТИ У ЗВИЧНІЙ СИТУАЦІЇ. ТИ ЗРАТНИЙ РОБИТИ ТАКІ РЕЧІ, ПРО ЯКІ НАВІТЬ НЕ ЗДОГАДУВАВСЯ».

Однією з найбільших перешкод, що трапляються на шляху художника (незалежно від того, має він освіту чи ні), є свого роду шанобливе ставлення до створення «гарних, акуратних та досконалих» творів. Відсутні ж у такому підході спонтанність та грайливе ставлення до матеріалів та власне процесу. Тобто йдеться про відсутність та недостатність експериментів. За такого підходу кінцевий продукт є важливішим за процес його створення.

Я б хотіла вам запропонувати виконати вправи в цій книжці і стати учасником унікального досвіду та процесу створення речей незважаючи на результат. Тож перетворімо досвід на річ. Що трапиться, якщо ви станете незалежними від кінцевого продукту?

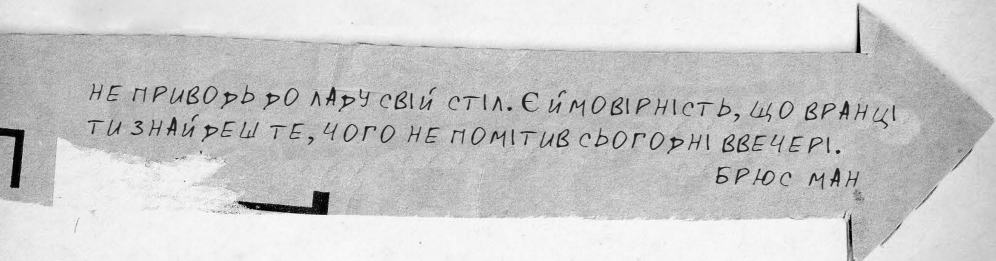
ОТОЖ, ЯК НАВМИСНО ПРИПУСКАТИСЯ ПОМИЛОК?

Я сподіваюсь, що, відкривши себе незвіданому, починаючи з дрібниць (таких, як гра з матеріалами), ми почнемо створювати «звичку» експериментувати. Поступово ми звикатимемо до ризику в нашій роботі. З часом це може перетворитись на більші кроки як у творчому, так і в реальному житті. У такому разі не має значення, чи є це помилкою насправді, чи ні.

ЧОМУ ТИ ЗАХОЧЕШ ЦЕ ЗРОБИТИ?

Споглядання та активна участь у неідеальних ситуаціях (випадки, коли ми відкриті до невдач) дають нам свободу, адже це дає змогу розслабитися та насолодитись плином життя. Життя не завжди дарує нам «ідеальні» речі. Існує краса, яку можна знайти навіть у безладі.

Безлад також може бути корисним. Він надає можливість побачити речі у несподіваних поєднаннях та порівняннях, які часто ведуть до нових ідей, відкриттів, комбінацій та рішень.

НЕ ПРИВОДЬ ДО ЛАДУ Свій СТИЛ. Є ймовірність, що вранці
ти знайдеш те, чого не помітив сьогодні ввечері.
БРЮС МАН

ПОМИЛКИ ТА СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ БЕЗЛАДУ В РІЗНИХ СИТУАЦІЯХ (ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ ІМПРОВІЗАЦІЇ):

- рухи (заблукати, спотикатися, ходити задкуючи, кидати речі);
- матеріали (різати, просочувати краплями рідини, кидати, ламати, розкладати тощо);
- письмо (спростити правила граматики та вимову);
- соціальні відносини (розмови, вчинки).

ПРИЙОМИ, ЩО БУДУТЬ ВИКОРИСТАНІ В ЦІЙ КНИЖЦІ:

- приємна несподіванка (ефект, який допомагає випадково виявити щось надзвичайне, особливо якщо в цей час шукати щось абсолютно протилежне);
- випадковість (робота, створена з використанням щасливого випадку шансу, удачі або магії);
- нестача/надлишок матеріалу;
- імпровізація/інтуїція;
- гра, що досліджує властивості матеріалів;
- аномальність (відхилення від норм);
- неправильне тлумачення;
- втручання, участь у певній діяльності й спостереження за тим, що відбувається, якщо втрутитись у процес на різних етапах (втручання може бути випадковим чи спланованим);
- поєднання нових ідей;
- швидкість;
- недооцінювання та переоцінювання ситуацій;
- підсвідома думка;
- відвертання уваги, концепція, створена ситуаціоністами як альтернатива наявній роботі, яка надає їй нового сенсу.

МЕТОД

Нижченаведені вправи мають на меті дві речі:

1. Створити для тебе такі умови, за яких у тебе є дуже обмежений або взагалі немає жодного контролю над результатом.
2. Працювати з різноманітними матеріалами з метою дослідження та пізнання нового.

МАТЕРІАЛИ, ЯКІ ТОБІ МОЖУТЬ ЗНАДОБИТИСЯ:

Ножиці, ручка, олівець, чорнила, вода, будь-які фарби на водяній основі, деревне вугілля, палички, білий клей, липка стрічка, кольорова крейда, папір, кава, чай, сік, морозиво, шліфувальний папір, совок чи лопатка, крейда, словник, камінці, знайдене фото, журнал чи газета, паперовий пакет, соломинка, резинка для волосся, маркери, піала, канцелярські кнопки, листя, повітряні кульки, їжа, бруд, бляшанка, картонна коробка для яєць, рулон туалетного паперу, пластиковий пакет, коробка з-під сухого сніданку, тканина, будь-які речі синього кольору, мотузка, молоток, крейда, яйце, пензлик для фарби, картон, ластик, знімальна камера, монетка, пил, какао, борошно, шпилька, праска, попіл, розчинник для фарби.

Не існує такого поняття,
як невдалий експеримент,
є лише експерименти
з несподіваними результатами.

Р. Бакмінстер Фуллер

ОТЖЕ, ПОЧНІМО...

1. **Малюючи лінію, попроси когось штовхнути цю книжку.**
2. **Повтори це безліч разів.**

Альтернативний варіант. Малюй лінію, коли їдеш у метро, автомобілі чи автобусі тощо. Не забудь занотувати дату, час і місце.

1. Вкрий цю сторінку чимось липким (підійде будь-що: клей, мед тощо).
2. Посип сторінку чимось порошкоподібним (це може бути какао, борошно тощо).
3. Здмухни залишки зі сторінки.

**Налий у це місце кілька крапель
кольорової рідини (чорнила,
чай чи каву) зі значної висоти
(щонайменше півтора метра).**

У ПАТЬОКАХ ТА РОЗВОДАХ МОЖНА ЗНАЙТИ БАГАТО ПРЕКРАСНОГО.

ЧОРНИЛА, ЩО
ВИДУЛИ ЧЕРЕЗ
СОЛОМИНКУ

ПОДЯКА

Деякі ідеї в цій книжці виникли під впливом дивовижної книжки (її давно вже не друкували) під назвою «Як створити дизайн випадково» Джеймса Ф. О'Брайана (Дувер, 1968), у якій використано багато цупких художніх матеріалів для створення різноманітних текстур. У моїй версії використано лише безпечні для здоров'я, нетоксичні матеріали, більшість з яких у вас вже є під рукою. Також я вдячна моєму чоловікові, Джеферсону Пітчеру, який знову виступав як модель, а також моєму сину, Тилдену Пітчеру, чиї малюнки використані в цій книжці (великий художник у свої два роки і справжній володар безладу). Ця книга не мала б шансу на існування, якби не натхнення мого редактора, Мег Ледер, та мого видавця, Джона Даффа, чиї пропозиції та зауваження завжди покращують мою роботу. Також дякую моєму агенту, Фейт Хемлін, чия постійна підтримка робить мене безмежно щасливою.

Інструкції з прання

Ручне прання або делікатний режим у холодній воді. Поклади на горизонтальну поверхню та дай висохнути.